

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 552/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária Hopferova s.r.o., Bajzova 2, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice (predtým Okresný súd Košice II) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. K2-43Ps/7/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43Ps/7/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Košice **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. K2-43Ps/7/2020 konať bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** jej Mestský súd Košice **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Košice **j e p o v i n n ý** nahradiť trovy právneho zastúpenia **530,86 eur** na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým okresný súd) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. K2-43Ps/7/2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je navrhovateľkou v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a na ustanovenie opatrovníka vo vzťahu k bratovi sťažovateľky. Brat sťažovateľky mal v čase podania návrhu 17. februára 2020 bydlisko v obvode Okresného súdu Rožňava. V dôsledku zmeny bydliska bol návrh 9. apríla 2020 postúpený okresnému súdu, kde mu bola pridelená sp. zn. 43Ps/7/2020. K návrhu boli pripojené lekárske správy a nálezy týkajúce sa zdravotného stavu brata sťažovateľky, ktoré odôvodňovali podanie takéhoto návrhu. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd uznesením z 5. januára 2021 nariadil znalecké dokazovanie týkajúce sa zdravotného stavu jej brata. Ustanovený znalec vypracoval znalecký posudok 30. septembra 2021, v ktorom dospel k záveru o potrebe brata sťažovateľky obmedziť na spôsobilosti na právne úkony. Sťažovateľka viackrát v napadnutom konaní oznámila konajúcemu súdu, keď došlo k zmene pobytu brata v príslušnom zariadení. Vzhľadom na bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu žiadala písomným podaním (17. októbra 2022) o určenie termínu pojednávania. Tvrdí, že od vypracovania znaleckého posudku (30. septembra 2021) bol okresný súd v napadnutom konaní nečinný až do 29. septembra 2023, keď zaslal sťažovateľke predvolanie na pojednávanie určené na 26. október 2023. Okresný súd v predvolaní požiadal sťažovateľku, aby zabezpečila prítomnosť svojho brata na pojednávaní a zároveň aby zabezpečila jeho kompletnú zdravotnú dokumentáciu. Sťažovateľka tvrdí, že v deň pojednávania bola kontaktovaná asistentkou zákonnej sudkyne, či sa jej podarilo zabezpečiť prítomnosť brata na pojednávaní a či disponuje aj zdravotnou dokumentáciou, v opačnom prípade bude potrebné pojednávanie odročiť. Na otázky asistentky odpovedala kladne. Po ukončení telefonického hovoru bola s odstupom 20 minút opätovne kontaktovaná asistentkou, že predmetné pojednávanie sa predsa len neuskutoční, pretože znalec ospravedlnil svoju účasť na pojednávaní. Uvedený postup okresného súdu považuje za neférový, frustrujúci a ilustrujúci prístup okresného súdu k veci. Hoci vyvinula maximálne úsilie, aby zabezpečila zdravotnú dokumentáciu a prítomnosť svojho niekedy agresívneho brata na pojednávaní, okresný súd našiel dôvod, aby zmaril jediné pojednávanie, ktoré v napadnutom konaní nariadil po približne dvojročnej bezdôvodnej nečinnosti a po vyše troch rokoch a ôsmich mesiacov od začiatku konania.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľka je toho názoru, že mestský súd v napadnutom konaní porušuje jej označené práva, preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že jej označené práva boli postupom mestského súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľky

4. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k prijatej ústavnej sťažnosti.

5. Podpredsedníčka mestského súdu pripisom sp. zn. 1SprV/1063/2023 zo 4. januára 2024 k ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedla, že súd zistil nečinnosť v napadnutom konaní od júla 2020 do januára 2021, keď nariadil uznesením znalecké dokazovanie v predmetnej veci. Ďalej bol súd nečinný od novembra 2021 (doručenie vyjadrenia príslušnej prokuratúry k znaleckému posudku) do augusta 2023, keď konajúci súd zistil, že je potrebné ustanoviť nového

procesného opatrovníka. Súčasťou vyjadrenia mestského súdu bola aj stručná chronológia úkonov súdu a účastníkov napadnutého konania, z ktorej okrem iného vyplýva, že mestský súd bol bezdôvodne nečinný od doručenia vyjadrenie prokuratúry k znaleckému posudku (23. novembra 2021) do určenia prvého termínu pojednávania v septembri 2023 určeného na 26. október 2023, ktoré sa však pre včasné ospravedlnenie neúčasti znalca neuskutočnilo a bolo odročené na neurčito, na účel zisťovania, kedy bude možné zabezpečiť prítomnosť znalca na pojednávaní. Následne mestský súd určil termín pojednávania na 1. február 2024. V závere svojho vyjadrenia podpredsedníčka mestského súdu oznámila, že v záujme plynulosti konania bol nariadený dohľad a vykonaný pohovor so zákonnou sudkyňou.

6. Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu na vyjadrenie mestského súdu reagovala podaním doručeným 1. februára 2024. V podstatnom zotrvala na dôvodnosti podanej sťažnosti a vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci. Ďalej oznámila, že mestský súd v napadnutej veci rozhodol rozsudkom na pojednávaní konanom 1. februára 2024. Zároveň uviedla, že rozhodnutie nie je vyhotovené ani doručené, a preto ani právoplatné.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom súdneho spisu, ktorý si zadovážil (z ktorého sú zrejme všetky procesné úkony, pozn.), dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (tzv. statusovej veci) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 90/2010).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka napadnutého konania rozhodne nebola závislá od právnej či skutkovej náročnosti prerokovávanej veci. Naopak, konštatuje, že návrh sťažovateľky bol riadne odôvodnený príslušnými dostupnými dôkaznými prostriedkami (lekárske správy), z ktorých bolo zrejmé, že potreba nariadenia znaleckého dokazovania (ktoré len potvrdilo dôvodnost' návrhu, pozn.) bola prítomná od doručenia návrhu.

13. Ústavný súd, vychádzajúc z predmetu konania, je toho názoru, že povaha konania „čo je v hre“ si vyžadovala sústredený a promptný postup súdu, pretože ide o statusové konanie, ktoré je v súlade s judikatúrou EŠLP kategorizovateľné ako prioritizované konanie.

14. Povaha napadnutého konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným priet'ahom (m. m. I. ÚS 419/2015, III. ÚS 263/2016, II. ÚS 565/2022).

15. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu súdneho spisu, nedospel k záveru, že by existovala nejaká prekážka, ktorá by konajúcemu súdu bránila v jeho postupe z dôvodu nečinnosti alebo opomenutia sťažovateľky. Dôkazom tejto skutočnosti sú viaceré, opakované urgencie o určenie termínu pojednávania adresované súdu zo strany právnej zástupkyne, ako aj príslušnej prokuratúry, ktoré boli odignorované, resp. ostali bez reakcie.

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup mestského súdu v napadnutom konaní.

17. Ústavný súd, vychádzajúc z doterajšieho dĺžky a priebehu napadnutého konania, konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v rozpore s označenými právami sťažovateľky, je poznačený nesústredeným postupom (nesprávne doručovanie písomností znalcomi), uskutočňovaním úkonov súdu s neprimeraným časovým odstupom a zbytočnými priet'ahmi. Je neakceptovateľné, že mestský súd po doručení vyjadrení strán konania k znaleckému posudku (posledné vyjadrenie doručené 23. novembra 2021) bol bezdôvodne nečinný po dobu vyše jeden a pol roka, keď pristúpil k nariadeniu vôbec prvého pojednávania vo veci po viac ako troch rokoch a šiestich mesiacoch od doručenia návrhu.

18. Ústavný súd pri posúdení otázky, či za zjavne excesívnu dĺžku napadnutého konania nesie zodpovednosť vo veci konajúci súd, dospel k záveru, že mestský súd je plne zodpovedný za vzniknuté priet'ahy, pretože sťažovateľka nijako neovplyvnila postup konajúceho súdu a možno

ju skôr považovať za obeť tohto neželaného stavu. Preto dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (bod 1 výroku nálezu).

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, a to aj napriek skutočnosti, že 1. februára 2024 mestský súd rozhodol na pojednávaní rozsudkom, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená, a nie je možné vylúčiť, že v ďalšom postupe mestského súdu nebude dochádzať k zbytočným prietahom napríklad pri vypracovaní písomného vyhotovenia rozsudku, prípadne pri jeho doručovaní (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

21. Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 eur z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti, a to najmä z dôvodu obáv a strachu (čo sa bratovi udeje), keďže starostlivosť o neho po úmrtí otca ostala na nej, frustrácie a beznádeje z neprimeranej dĺžky súdneho konania a sklamaní z faktu, že súd v takejto veci nerozhodol ani po štyroch rokoch.

22. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, III. ÚS 10/02, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Berúc do úvahy charakter predmetu konania, jeho význam pre sťažovateľku, posudzované obdobie právnej neistoty sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur sťažovateľke za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

24. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti, podanie vo veci samej) v hodnote po 208,67 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 12,52 eur. Za úkon vyjadrenie k stanovisku mestského súdu doručené 1. februára 2024 ústavný súd odmenu nepriznal, keďže okrem oznámenia výsledku pojednávania predmetné vyjadrenie neobsahovalo žiadne nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by mu nebola známa, resp. nevyplývala zo samotného spisu.

25. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 530,86 eur (bod 4 výroku nálezu).

26. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

27. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2024

Peter Molnár
predseda senátu